

State of Punjab v. Dr. Partap Singh ,(G. C. Mital, J.)

ਜੀ.ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਡਾ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਜਵਾਬਦਾਰ।

1972 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 56 ਅਤੇ

ਦਾ ਕਰਾਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੰਬਰ 13-ਸੀ .

11 ਅਪ੍ਰੈਲ 1980

**ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਆਰਟੀਕਲ 300(1)- ਸਰਕਾਰ — ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਠੋਰ ਕੰਮ - ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਕੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ - ਕੀ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਭੂ ਕਾਰਜ ਵਜੋਂ ਯੋਗ ਹੈ - ਸਰਕਾਰ - ਕੀ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਆਮ ਨੁਕਸਾਨ।**

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950 ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 300(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਸੱਦਦ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ।

(ਪਰਾ ਪ)।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਾਰਜ ਕੀ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੇ ਪਾਸ

ਸੇਵਾ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਅਧੀਨ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ, ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸੇਵਾ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਟਾਈਲ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਮੈਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਚਾਲਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਮਾਲਕ-ਨੌਕਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਸਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਆਮ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਪਲੇਨ ਝਗੜਾ ਕੇਸ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 4 ਅਤੇ 5)।

ਮਿਤੀ 8 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 56,999/52 ਪੈਸੇ, ਅਨੁਪਾਤਕ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਛੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖੀ ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 52,686/90 ਪੈਸੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਰਿਕਵਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ।

ਦਾਅਵਾ:- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ। 2,00,000/- ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ।

ਐਚ.ਐਸ.ਭੁੱਲਰ ਅਤੇ ਜੀ.ਐਸ.ਗਰੇਵਾਲ, ਵਧੀਕ ਏ.ਜੀ. ਪੰਜਾਬ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ,

ਨਿਰਣਾ

ਗੋਕਲ ਚੰਦ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.

1) ) ਡਾ: ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਮੈਂ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ 11 ਸਟੈਰਾਈਜ਼ਰ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਸੀ ਅਤੇ 16 ਜੂਨ, 1961 ਨੂੰ ਸੁਪਰ ਐਨੁਏਸ਼ਨ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਿਹਤ ਲਈ ਕੁਝ ਛੁੱਟੀ, ਉਹ 18 ਦਸੰਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 3 ਜੂਨ, 1961 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਜੋ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਉਸਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1962 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1) ਵਿੱਚ ਸੰਪਾਦਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਡਾ: ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 2 ਸਤੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 3 ਜੂਨ, 1961 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਦਨਾਮੀ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੀਟੀ ਗੋਵ ਨੇ ਮਿਤੀ 7 ਦਸੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ 3 ਜੂਨ, 1961 ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਾਂ

State of Punjab v. Dr. Partap Singh ,(G. C. Mital, J.)

ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਡਾ: ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। 16 ਜੂਨ, 1961, ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡਾ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ 1 ਅਗਸਤ, 1964 ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। 2,00,000 ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਵਿਭਾਗ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਾਹੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ: -

- (I) (i) ਰੁਪਏ 32,780 ਜੂਨ, 1961 ਤੋਂ 7 ਦਸੰਬਰ, 1963 ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਤਨਖਾਹ, ਭੱਤੇ ਆਦਿ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ। 1,100 ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਆਖਰੀ ਤਨਖਾਹ ਸੀ;
- (II) ਰੁ. 3 ਜੂਨ, 1961 ਤੋਂ 7 ਦਸੰਬਰ, 1963 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈੱਡਕੁਆਟਰ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਾਰਡਾਂ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੀਸਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ 14,900 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ। 500 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਦੇ ਗਲਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;
- (III) ਰੁ. ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ 12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੇ ਕਾਰਨ 6,320;

- (1) ਏਆਈਆਰ 1963 ਪੰਜਾਬ 298
- (2) ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 72.

State of Punjab v. Dr. Partap Singh ((G. C. Mital, J.)

ਆਈ.ਬੀ. ਰੁ. ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਸਹੀ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਮੌਕੇ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ 15,000 ਰੁਪਏ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਕੁੱਲ ਅੰਡਰ ਹੈੱਡ I ਰੁਪਏ ਬਣਦੇ ਹਨ। 69,000 ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ ਦਾ ਦੋ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਕਲਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਵੇਰਵਾ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

II. ਰੁ. 10,000 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਗੁਲਾਮੀ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ.

III. ਰੁ. 19,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ 12 ਫੀਸਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਵਿਆਜ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ। 58,000 ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਕਰੈਡਿਟ ਲਈ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ 3 ਜੂਨ, 1961 ਤੋਂ 9 ਦਸੰਬਰ, 1963 ਤੱਕ, ਵਿਆਜ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ।  
ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲ ਦੇ ਨਿਯਮ 13.13 ਅਧੀਨ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹੈ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਨਿਯਮ

IV. ਅਤੇ ਵੀ. ਇਹਨਾਂ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੁ. 2,000 ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸੈੱਟ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਏ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਰੁਪਏ। 500 ਛੁੱਟੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ.

ri \* - - ■•-"■TV ^ T'

VI. ਰੁ. 1,00,000 ਮਾਨਸਿਕ ਦਰਦ, ਚਿੰਤਾ, ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦੀਆਂ ਉਚਿਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜਣ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ.

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰੁਪਏ ਆਇਆ। 2,00,500 ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡ ਕੇ। 500, ਰਾਹਤ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ. ਸਿਰਫ 2,00,000।

3. ਥਰਪੋਟਿਫ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ijPu ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ: -

1. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 2, ਨਿਯਮ 2, CPCOPD ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
2. ਕੀ ਮੁਦਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ?

State of Punjab v. Dr. Partap Singh ,(G. C. Mital, J.)

ਓ.ਪੀ.ਡੀ

3. ਕੀ ਮੁਦਈ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਮੁਦਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
4. ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
5. ਕੀ ਧਾਰਾ 80 CPC ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਅਵੈਧ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
6. ਕੀ 2 ਸਤੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ 1963 ਦੀ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 961 ਅਤੇ 1963 ਦੇ 80 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਰੈਜ਼ਿਊਡੀਕੇਟਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ? ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
7. ਕੀ ਸੂਟ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
8. ਮੁਦਈ ਕਿਸ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਮਿਆਦ ਲਈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ

ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੱਦੇ ਨੰ: 1 ਅਤੇ 6, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਦੇ ਨੰ: 2 ਤੋਂ 4 ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮੁੱਦਾ ਨੰ: 5 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 7 ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੰ: 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰੁ. 56,999/52, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ: -

ਆਈ.ਏ. (i) ਰੁਪਏ 29,187 ਹੈ।

(ii) ਰੁ. 13,500

(iii) ਰੁ. 606-12.

III. ਰੁ. 3,706-50 ਹੈ।

VI. ਰੁ. 10,000

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, 8 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ,

ਅਨੁਪਾਤਕ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਮੁਦਈ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ 6 ਫੀਸਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ 52,686-90-0।

4. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਕਰਾਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ। ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ 2,11,530/70, ਰੁ. 1,43,000 ਬਕਾਇਆ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰੁ. 68,530/70 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਉਸ ਰਕਮ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ 'ਤੇ ਭਵਿੱਖੀ ਵਿਆਜ ਹੈ।

5. ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 3 ਅਧੀਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਸੱਦਦ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਸੇਵਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੱਤੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਨੁਕਤਾ ਬਕਸੀ **ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ**, (3) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਣਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਾਰਜ ਕੀ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਉੱਪਰ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ, ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਯਮ, ਜੋ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੋ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਉਭਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

1. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 300(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਗਣਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਸੱਦਦ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕਾਮ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੀ।
2. ਇਸ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹੱਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ

State of Punjab v. Dr. Partap Singh ,(G. C. Mital, J.)

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਜੇਕਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(3) 1973 PLR 1.

3. ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਰਕਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਦੇ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੱਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡਾ ਮਤਲਬ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਗੁਣ।
4. ਅਜਿਹੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਵਚਨਬੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ।
5. ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
6. ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਸੱਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਛੋਟ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਯੋਗ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਜਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸੌਂਪੀਆਂ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸੰਦਰਭਯੋਗ ਹੈ।
7. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਅੰਤਰ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਾਰਜ ਜੋ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਵਪਾਰ, ਵਣਜ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।
8. ਜਿੱਥੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕਸ਼ਟਦਾਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ

ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਘੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9. ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਾਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਧੱਫੜ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਹਨ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਕਾਰਜ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

10. ਹਾਲਾਂਕਿ ਫੌਜ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਾਰਜ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਕਿਸੇ ਫੌਜੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕੰਮ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ।
11. ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਛੋਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਮੌਕੇ, ਸਭ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "

ਉਪਰੋਕਤ ਗਿਆਰਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਮੌਕੇ, ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਮੁਦਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ *ਬਕਸੀ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ* ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਚਾਲਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ / ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ). ਸੇਵਾ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ, ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸੇਵਾ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ



State of Punjab v. Dr. Partap Singh ,(G. C. Mital, J.)

ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਤਾਂ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇਹ ਹੁਕਮ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜੇਕਰ 3 ਜੂਨ, 1961 ਦਾ ਹੁਕਮ, ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਗਿਆਰਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, 1 ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੋ।

6. ਅਗਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। 57,000 ਪਰ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਿਰਫ ਆਈਟਮ, IA(ii), III ਅਤੇ VI ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਆਈਟਮਾਂ IA(i) ਅਤੇ IA(iii) ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ) ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

7. ਆਈਟਮ IA(ii) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 3 ਜੂਨ, 1961 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 16 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ

ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ 500 ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। 6,000 ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਚੁਣੌਤੀ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਰਹਿਤ ਰਿਹਾ ਅਤੇ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਿਉਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

8. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ 3 ਜੂਨ, 1961 ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਾ ਵਧਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰੋਕਟਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰੋਕਟਿਸ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 69,000 ਨਿੱਜੀ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਬਦਲਵੇਂ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਬਿਆਨ ਚੁਣੌਤੀ ਰਹਿਤ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਿਰਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਡਾ. ਪੀ.ਏ. ਪਾਲ, ਸਰਜਨ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ ਹਸਪਤਾਲ, ਅੰਬਾਲਾ ਅਤੇ {ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਆਫ ਸਰਜਨਜ਼ ਦੇ ਫੈਲੋ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 7,000 ਤੋਂ ਰੁ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ 8,000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ। ਉਸ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਡਾ. ਉਧਮ ਸਿੰਘ, ਐਮ.ਐਸ., ਸਰਜਨ, ਤੀਰਥ ਰਾਮ ਸ਼ਾਹ ਹਸਪਤਾਲ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਦਈ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 5,000 ਤੋਂ ਰੁ. 6,000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ 2000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ 500 ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਵੱਧ ਅਤੇ ਵੱਧ ਰੁ. 1,100 ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੈਂ ਖੋਜ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਆਈਟਮ IA(ii) ਦੇ ਅਧੀਨ 13,500।

9. ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ ਬੀਮਾ 'ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ. 3,786.50 ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ 4 ਫੀਸਦੀ ਸਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਡਿਕਰੀ ਦੀ ਇਸ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਢਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 3 ਜੂਨ, 1961 ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ

State of Punjab v. Dr. Partap Singh ,(G. C. Mital, J.)

ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵਿਆਜ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ! ਦੇ \* ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ।

10. ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ VI 'ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੁ. ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ, ਚਿੰਤਾ, ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦੀਆਂ ਉੱਚਿਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 10,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਲਫ਼ਮਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਿਹਾ।' ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) 1979 PLR 1.

11. ਡਾ: ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਟੌਰਟਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖਾਤੇ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਦਰਦ, ਚਿੰਤਾ, ਚਿੰਤਾ, ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦੀਆਂ ਉੱਚਿਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਆਮ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਪਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ 10,000 ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਬਦਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਮਨਘੜਤ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੁਦਈ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਬਦੁਲ ਗਨੀ ਡਾਰ, ਡਾ. ਊਧਮ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਡਾ. ਪੀ.ਏ. ਪਾਲ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਡਾ.ਪੀ.ਏ.ਪਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਦਈ ਬੇਚੈਨੀ ਅਤੇ ਨਿਊਰੋਸਿਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ।

12. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ 3 ਜੂਨ, 1961 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਤ, ਜਥੇਦਾਰ, ਪ੍ਰਤਾਪ, ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਆਦਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਚਿੰਤਾ, ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਮੰਨਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਹਨ। ਉਸੇ 'ਤੇ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਘਿਣਾਉਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦੀਆਂ ਉਚਿਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਦੀ ਰਹੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਟੌਰਟ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸਨੂੰ ਗੈਰ-ਮਾਇਕ ਹਰਜਾਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

13. ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਮੁਦਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੁਪਏ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। 1,00,000 ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਸਿਰ VI ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

14. **ਰੁਸਤਮ ਕੇ. ਕਰੰਜੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਰਾਜ ਐਮ. ਡੀ. ਠਾਕਰਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (5), ਪਾਲੇਕਰ ਅਤੇ ਤੁਲਜਾਪੁਰਕਰ, ਜੇ.ਜੇ.** ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ । ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬਲਿਟਜ਼ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। 3,00,000 ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਗਲਤ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਸਾਖ ਅਤੇ ਵੱਕਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ

State of Punjab v. Dr. Partap Singh ,(G. C. Mital, J.)

ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਤਕ ਨਫਰਤ, ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਾਕ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪੂਰੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। 3,00,000 ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਵਿੱਚ 3,00,000, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਮਿਸਾਲੀ ਹਰਜਾਨਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਤ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

“ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਮਿਸਾਲੀ ਹਰਜਾਨਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਪਰ ਇੱਕ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲੂ ਗਾਇਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰਜਾਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਹਨ, ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਾਲੀ ਹਰਜਾਨੇ ਨੂੰ ਐਡਵਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਰੂਕਸ ਬਨਾਮ ਬਰਨਾਰਡ (6) ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਏਆਈਆਰ 1970 ਬੰਬਈ 424

(6) (1964) 1 ਸਾਰੇ. ER 367.

**ਮੈਕਕਰੀ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ (7)** ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਪੀਲ , ਕਿ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਮਾਣਹਾਨੀ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੈ। ਦੋ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਿਸਾਲੀ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾਤਮਕ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਆਯਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਦਈ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਮਨਕਾਰੀ, ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਖਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੇਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੀ ਗਣਨਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ,

ਮਾਣਹਾਨੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਟੋਰਟਾਂ ਲਈ ਆਮ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਖਬਾਰ ਮੁਦਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਾਭ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ **ਬ੍ਰੈਂਡਵੇ ਅਪਰੂਵਲਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਓਧਮਸ ਪ੍ਰੈਸ ਲਿਮਿਟਡ (8)** ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਖਬਾਰ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਖਬਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦੰਡਕਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੈਕਕਰੀ ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਜਸਟਿਸ ਪੀਅਰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ: -

“ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਕੀ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਪੈਨਸਟਰੀ ਹਰਜਾਨੇ ਅਤੇ ਦੰਡਕਾਰੀ ਹਰਜਾਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਰਜਾਨੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੱਡੇ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਸਲ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗਲਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਾਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੋਚੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੱਟ, ਕੁਦਰਤੀ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ

(7) (1964) 3 ਸਾਰੇ. ER 947.

(8) (1965) 2 All.ER 523 ਪੰਨਾ 537 'ਤੇ.

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚੇ ਹੱਥੀਂ, ਦਮਨਕਾਰੀ, ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਵਿਵਹਾਰ ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਨਹਾਨੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਤੱਤ ਹਨ। ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਨ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ

State of Punjab v. Dr. Partap Singh ,(G. C. Mital, J.)

ਦੰਡਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮਿਸਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਤਿੱਖਾ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਜੋ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਲ £X ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋ। ਫਿਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ £Y ਦੀ ਰਕਮ ਜੋੜਨਾ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਹੈ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਤਸੱਦਦ ਵਿੱਚ ਹਰਜਾਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਗਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆੜ ਵਿਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਚ ਦੰਡਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮਿਸਾਲੀ ਹਰਜਾਨੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ'। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਹਨ ਜੋ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਕੁਝ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਦੰਡਕਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਹੁਣ (1964) I All ER 367 ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਬਦਨਾਮੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਸੱਦਦ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ....."

ਪੀ. 'ਤੇ ਲਾਰਡ ਜਸਟਿਸ ਡਿਪਲੋਕ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ 959 ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: -

“ਮਾਨਹਾਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਗਲਤ ਕੰਮ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੱਟਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਿਰਿਆਂ ਹੇਠ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: (i) ਮਾਨਹਾਨੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਕਮੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਰਵੱਈਏ ਦੇ ਨਤੀਜੇ; ਅਤੇ (ii) ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੁੱਖ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ। ਇਹ ਇਸ ਦੂਜੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੁਕਸਾਨ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ, ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਲਾਰਡ ਡੇਵਲਿਨ ਦੇ ਦੂਜਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਨਿਊਜ਼ -

ਪੇਪਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਕੰਪਨੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂਜ਼ਫ ਬਨਾਮ ਮੈਟਰੋ ਗੋਲਡਵੇਨ ਮੇਅਰ ਪਿਕਚਰ ਲਿਮਿ.(9), ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਕਮ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗਾ .....”

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਪਾਏ ਗਏ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

15. ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿਰਫ 10,000, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਸੀ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਝਿੱਕਾ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਲੀਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 28 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ: -

“ਇਸ ਲਈ, ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਗੜਦੇ ਆਚਰਣ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ, ਚਿੰਤਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਦਰਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜਣ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਾਂਗਾ।”

16. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਦਾਲਤ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਸਨ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਅਤੇ ਰੁਤਬੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਚਰਣ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਮੁਦਈ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਹਾਰ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ



State of Punjab v. Dr. Partap Singh ,(G. C. Mital, J.)

ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

**(9) (1934) 50 TLR 581.**

ਪੂਰਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਰਾਜ ਨੇ 3 ਜੂਨ, 1961, ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂਇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 10000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮੂਲੀ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। 1961 ਤੋਂ 1963 ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਦਈ ਨੂੰ 10,000 ਦੀ ਪੀੜ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਲਈ ਹੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਸਮੱਗਰੀ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਾਬਲੀਅਤ ਵਾਲਾ ਡਾਕਟਰ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਯੋਗ ਸਰਜਨ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਡਾਕਟਰੀ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸਦਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੇ ਸਗੋਂ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਈ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

17. *ਲਫ਼ਮਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਘਾਤਕ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਦਰਦ, ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਤਰਕ 'ਤੇ ਡਾ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ *ਲਫ਼ਮਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਅਧੀਨਗੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਟੈਰਟਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

18. ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਅਈਅਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦ ਲਾਅ ਆਫ਼ ਟੈਰਟਸ', ਸੱਤਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਪੰਨਾ 32, 318 ਅਤੇ 319 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ: -

"ਇੱਕ ਕਿਰਿਆ ਘਬਰਾਹਟ ਦੇ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ

ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਦਮਾ ਪੀੜਤ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਡਰ, ਦੁੱਖ ਵਰਗੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ. ਇਹ ਹੁਣ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

" .....ਭਾਰਤੀ ਵਿੱਚ 'ਰਾਈਟ ਟੂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ' ਵਾਕੰਸ਼ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਕੇਸ-ਲਾਅ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੀ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਅਤੇ ਇਕਾਂਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੋਲਣਾ, ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਖਰੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਮਾਨਸਿਕ ਦਰਦ ਜਾਂ ਦੁਰਾਚਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕਸੂਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ. ਅਜਿਹੇ ਦੁਰਾਚਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਰੂਪ - ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫ਼ਰਾਂ, ਪ੍ਰੈਸਮੈਨਾਂ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਐਡਵੇਨ ਟੂਰਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਮ, ਸਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਨਸਨੀ ਅਤੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮਲਾਵਰ ਅਤੇ ਅਣਚਾਹੇ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ. ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਰਾਚਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਵੱਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਵਰਗੇ ਸੁਤੰਤਰ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ਕਿਰਿਆ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਪਰਜੀਵੀ, ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਕ ਦੁਖਦਾਈ."

“ਕੇਸ-ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ

State of Punjab v. Dr. Partap Singh ,(G. C. Mital, J.)

ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਗੜਬੜ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਮਾਪਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਰਪਰ ਅਤੇ ਜੇਮਸ ਦੁਆਰਾ ਟੋਰਟਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ, 'ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਸਭਿਅਤਾ ਵਧੇਰੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਵੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਉੱਭਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਤ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚਾਰ ਹਨ, (i) ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ। ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਤਾਰ-ਟੇਪਿੰਗ ਜਾਂ ਈਵਜ਼ ਛੱਡਣਾ ਹੈ, (ii) ਨਿੱਜੀ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ। ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਜਾਂ ਅਸਲੀਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵ, (iii) ਨਾਮ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ। ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਕੇਸ ਆਮ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਫੋਟੋ ਦਾ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਕਰਜ਼ਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਫਾਫਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਿੱਠੀਆਂ ਭੇਜ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਸਹੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਬਲੀ ਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵਨੀ ਸੰਬੰਧੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, (iv) ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ \* ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਾਂ ਗੂੜ੍ਹੇ ਦੋਸਤਾਂ ਜਾਂ ਅਜ਼ੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੋਣਗੇ।

ਵਿਨਫੀਲਡ ਅਤੇ ਜੋਲੋਵਿਕਜ਼ ਟੋਰਟ, ਦਸਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ 'ਤੇ, ਪੀ. 118-119 ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ: -

“ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸੱਚਾ ਘਬਰਾਹਟ ਦਾ ਝਟਕਾ ਇੱਕ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਹੱਡੀ ਜਾਂ ਫਟੇ ਹੋਏ ਮਾਸ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਹੈ', ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੱਟ ਲਾਗੂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡਜ਼ ਮੈਕਮਿਲਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, 'ਮਾਨਸਿਕ ਸਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੂਖਮਤਾ

ਦੇ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸਟੀਕ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਸਦਮਾ ਇੱਕ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ 9een ਹੈ, ਇਹ ਸਦਮੇ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਰਾਈਟ ਜੇ ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ - ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਰੱਖਿਆ। "

ਸਾਲਮੰਡ ਐਨ ਟੋਰਟਸ, ਚੌਦਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੰਨਾ 285-286 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: -

“.....ਕੱਚਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਸਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਸੰਪਰਕ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਅੱਖ ਜਾਂ ਕੰਨ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੰਤਰ ਸਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਸੱਟ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਝੂਠ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਾਨਸਿਕ ਸਦਮਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਸਦਮਾ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਰੀਰਕ ਗੜਬੜੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

"ਦੂਜਾ, ਇੱਕ ਜੋ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ - ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬਿਪਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬਿਪਤਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. *ਵਿਲਕਿਨਸਨ* ਬਨਾਮ *ਡਾਊਨ*, *ਟਨ* ਵਿੱਚ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ, ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਵਿਕਚੁਅਲ, ਡਰਬੀ ਡੇਅ 'ਤੇ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਵਿਵਹਾਰਕ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਲੇਟਨਸਟੋਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਪਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਦੋ ਸਿਰਹਾਣਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੈਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਿਮਾਗੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਦਮੇ ਨੇ 'ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਆਰਐਸ ਰਾਈਟ ਜੋ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

19. ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਧਾਰਨ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਘਾਤਕ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ।

20. ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਜੇਕਰ *ਰਸਤਮ ਕੇ. ਕਰਜੀਆ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ

State of Punjab v. Dr. Partap Singh ,(G. C. Mital, J.)

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 10000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮੰਨਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, 1,50,000 ਕਾਫੀ ਹੋਣ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 25,000 ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ ਹਰਜਾਨੇ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 10,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। 25,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 1,00,000

21. ਮੁਦਈ ਨੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਣਨਾਵਾਂ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਈ.ਏ.(i) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ 29,223; ਆਈਟਮ IA(iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। 1,604/87 ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ III ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਸਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। 6,168/59. ਰਾਜ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸਹੀ ਗਣਨਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਮੁਦਈ ਲਗਭਗ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੋਰ ਰਕਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। IA(i), IA(iii) ਅਤੇ III ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 3,500। ਆਮ ਹਰਜਾਨੇ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਕੇਸ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 10,000 ਤੋਂ ਰੁ. 25,000 ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

22. ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਾਏ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 10,000

ਹਰਜਾਨਾ, ਮੁਦਈ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। 25,000, ਭਾਵ, ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ 15,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਧੀ ਹੋਈ ਰਕਮ 'ਤੇ, ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੱਕ 6 ਫੀਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਰਾਜ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ

ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ

State of Punjab v. Dr. Partap Singh ,(G. C. Mital, J.)

**ਐਚ. ਐਸ. ਬੀ**

ਬੀ. ਐਸ. ਫਿਲੋ ਅਤੇ ਜੀ. ਸੀ ਮਿੱਤਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ. ਜੇ.

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਵਿਦਿਆ ਦੇਵੀ ਉਰਫ ਬੇਦੋ, - ਜਵਾਬਦਾਰ।

ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 130 .

11 ਅਪ੍ਰੈਲ 1980

ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ ( 1949 ਦਾ III )— ਸੈਕਸ਼ਨ 13I(3)(a I )(i) —ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਉਸੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ — ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ—ਕੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਬੇਨਾ ( ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਰੂਰਤ — ਸੈਕਸ਼ਨ 13(3) (ਏ) (i)- ਕੀ ਨਾਕਾਫੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਅਧੀਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ.

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ, 1949 ਦੀ ਧਾਰਾ 13(3)(a)(i) ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਹੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਹੈ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਚ.ਜੀ. ਨੇ ਉਕਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਹ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਵਾਧੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਥਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 'ਮਾਲਕ' ਜਾਂ 'ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ' ਵਜੋਂ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ . ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ, ਭਾਵੇਂ ਮਾਲਕ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ